

Adamovičová, Ana

Ústav bohemistických studií Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze
ana.adamovicova@ff.cuni.cz

Zuzana Hajíčková

Ústav bohemistických studií Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze
zuzana.hajickova@ff.cuni.cz

Rozvoj dovednosti psaní v češtině jako cizím / druhém jazyku v akademickém prostředí (sekce Profesní čeština)

Klíčová slova: dovednost psaní, akademické prostředí, dotazníkové šetření, kvalitativní analýza textů, e-learning

Příspěvek představí vznikající mezinárodní projekt WRILAB2 – on-line reading and writing laboratory for Czech, German, Italian and Slovenian as L2, a sice jeho část zabývající se rozvojem dovednosti psaní v češtině jako cizím/ druhém jazyku (jazyková úroveň B1, B2 a C1) v akademickém prostředí. Budou představeny výsledky dotazníkového šetření zaměřeného na dovednost psaní v konfrontačním pohledu (psaní v mateřštině versus psaní v cizím/ druhém jazyku), které mezi zahraničními vysokoškolskými studenty češtiny na ÚBS FF UK a ÚJOP UK Albertov probíhalo od října 2014 doledna 2015. Názory zahraničních studentů z dotazníkového šetření budou v příspěvku konfrontovány s kvalitativní analýzou písemných prací těchto respondentů, jež byly sebrány na jaře 2015. Na závěr bude představen vznikající e-learningový kurz psaní v češtině jako cizím/druhém jazyku, který bude spuštěn v r. 2016. Kurz při zohlednění potřeb respondentů má za cíl zdokonalit jejich dovednost psaní v akademickém prostředí. Řešitelem projektu za češtinu jako cizí/druhý jazyk jsou pracovníci ÚBS FF UK v Praze.

Key words: writing skills, academic environment, questionnaire, qualitative text analysis, e-learning

The paper will present the international project WRILAB2 – on-line reading and writing laboratory for Czech, German, Italian and Slovenian as L2 – especially the part of the project dealing with the development of writing skills in Czech as a second language (language levels B1, B2 and C1) in the academic environment. We will show the results of the questionnaire oriented on writing skills in which students of Czech studying at ÚBS FF UK and ÚJOP UK Albertov took part. Student's opinions on writing in L1 and L2 will be confronted with the qualitative analysis of the essays written by the same respondents. We will also present on-line writing course which is tailored to cover students' needs in improving their academic writing skills.

PhDr. Ana Adamovičová – odborná lektorka na ÚBS FF UK v Praze. Vystudovala FF UK v Praze, obor český jazyk a literatura – polský jazyk. Zabývá se výukou češtiny pro cizince a je členkou AUČCJ. Pravidelně působí v zahraničí na Univerzitě v Tampere, kde vede kurzy českého jazyka, literatury a kultury. Je autorkou a spoluautorkou řady učebnic a učebních materiálů češtiny pro cizince. Podílela se na řadě projektů: na popisu češtiny – úroveň B2 VANTAGE, na české verzi projektu Euro Languages Net Plus, na korpusovém projektu – Frekvenční slovník mluvené češtiny. V současné době se podílí na projektu Intercorp – budování paralelních korpusů a WRILAB2 - On-line Reading and Writing Laboratory for Czech, German, Italian and Slovenian as L2. Je zároveň doktorandkou na ÚČNK FF UK v Praze.

PhDr. Zuzana Hajíčková – odborná lektorka na ÚBS FF UK v Praze. Vystudovala FF UK v Praze, program filologie a učitelství pro střední školy, obor český jazyk a literatura - německý jazyk. Zabývá se výukou češtiny pro cizince a je členkou AUČCJ. Pravidelně působí v zahraničí na Univerzitě v Lipsku (vedení praktických jazykových kursů češtiny pro cizince). Je řešitelkou nebo spoluřešitelkou projektů zabývajících se testováním nebo rozvojem dovednosti psaní v češtině jako cizím jazyku (např. On-line Reading and Writing Laboratory for Czech, German, Italian and Slovenian as L2 -

WRILAB2, Zvýšení úrovně zkoušky z ČJ pro trvalý pobyt na A2, Metodika výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince). V současnosti je doktorandkou na KČJ PedF UK v Praze.

Blahuš, Marek

Centrum jazykového vzdělávání Masarykovy univerzity, Brno

blahus@rect.muni.cz

Aplikace počítačové lingvistiky při tvorbě on-line kurzu češtiny mluvtecesky.net (příspěvek v plénu)

Klíčová slova: mluvtecesky.net, počítačová lingvistika, korpus, morfologie, lemmatizace, slovník, vzory

Příspěvek na příkladu projektu CZKey a webových stránek mluvtecesky.net ukazuje možnosti využití počítačové lingvistiky při tvorbě kurzů češtiny pro cizince. Počítačovělingvistickou podporu projektu poskytlo Centrum jazykového vzdělávání Masarykovy univerzity ve spolupráci s Centrem zpravování přirozeného jazyka na Fakultě informatiky MU.

Lemmatizací korpusu vytvořených učebních textů s využitím morfologického analyzátoru byl nejprve odvozen frekvenční slovník pro kurz i jednotlivé jeho části - ten lze využít ke stanovení rozsahu kurzu (počet vyučovaných lexikálních jednotek), určení pokryté české slovní zásoby (obecné i odborné), poloautomatické přípravě studijních pomůcek (seznamy slovíček k jednotlivým lekcím) a do jisté míry i k odstranění překlepů a prosazení jednotné terminologie.

Seznam lemmat se stal podkladem pro tvorbu překladového slovníku, který umožňuje studentům kliknutím na slovo v českém textu získat jeho orientační překlad do zvoleného jazyka. Především však byl vzniklý slovník provázán s databází tvarů českých slov použitého morfologického analyzátoru tak, že ke každému slovu dovede aplikace po kliknutí nejen určit jeho gramatické kategorie, ale také zobrazit kompletní deklinační, resp. konjugační tabulku příslušného lemmatu.

Konečně v oblasti výuky českého tvarosloví byl zaujat inovativní přístup snažící se o nalezení kompromisu mezi zjednodušenými a často neúplnými systémy slovních vzorů, používanými učiteli češtiny jako cizího jazyka, se strojově odvozeným systémem paradigmatických interně používaných v počítačové lingvistice, který je sice bezvýjimečný a přitom všeobjímající, nicméně ve své neupravené podobě je pro svou komplexnost v praxi nepoužitelný. Výsledkem snažení je středně rozsáhlá sada vzorových slov, k nimž byla na základě morfologické podobnosti rozřazena všechna slova ze slovníku, v jejichž deklinačních/konjugačních tabulkách byly vhodným způsobem vyznačeny veškeré odchylky od očekávatelných pravidelně utvořených tvarů podle vzoru. Motivací pro tento postup byla vidina, že po podrobném seznámení se s jednotlivými vzory již studentům ke zvládnutí tvarosloví nových slov postačí jen všimnout si jejich přiřazení ke vzoru a případných vyznačených výjimek.

The paper demonstrates the capabilities of computer linguistics in the production of Czech language courses for foreigners. The on-line course mluvtecesky.net has been developed within the CZKey project, whose parts relying on computational linguistics have been contributed by Masaryk University Language Centre and the same university's Natural Language Processing Centre at the Faculty of Informatics.

Through lemmatizing the corpus of the created courses texts, a frequency dictionary has been derived, which could be used to estimate the course's size and vocabulary coverage, for production of flashcards and also to reveal some typos and ensure a unified terminology.

The word list has been translated into other languages to provide the student with a rough idea of the word's meaning and each word form present in the course text has been linked to a lemma entry in a morphological database that contains full declinations/conjugations. In this way, the student can click on any word in the course and immediately see the corresponding lemma, its translation into his language and a table of all the word's forms.

Finally, an attempt has been done at finding a compromise solution that combines the usefulness of a rather limited set of declension/conjugation paradigms with the versatility of a complex machine derived system that links lemmas to paradigms while not allowing any exceptions. The outcome is a middle-sized set of paradigms that, once learned, can be applied to remember the forms of all the words in the course by merely taking note of the paradigm and any indicated exceptions.

Mgr. Marek Blahuš absolvoval magisterské studium aplikované informatiky se zaměřením na počítačové zpracování přirozeného jazyka a od roku 2011 pracuje jako technik na Centru jazykového vzdělávání Masarykovy univerzity. Jako počítačový lingvista se zde podílel mj. na vzniku on-line kurzu němčiny Deutsch.info, korpus autentických latinských klinických diagnóz a on-line kurzu Mluvtcesky.net. Mimoto zastává na univerzitě také funkci wikipedisty rezidenta a ve volném čase se věnuje genealogii a jazyku esperanto.

Blažková Sršňová, Šárka

Ústav dějin lékařství a cizích jazyků, 1. LF UK v Praze
Sarka.Blazkova-Srsnova@lf1.cuni.cz

Výuka klinické češtiny u studujících v angličtině na 1. LF UK v Praze (sekce Profesionální čeština)

Klíčová slova: čeština jako cizí jazyk, studijní program v angličtině, klinická čeština, anamnéza, rozvoj řečových dovedností

V příspěvku je představen způsob výuky klinické češtiny u zahraničních studentů studujících obor všeobecné nebo zubní lékařství v angličtině na 1. LF UK v Praze. Jedná se o metodu rozvoje řečových dovedností v češtině pomocí zjišťování anamnézy u autentických pacientů v reálném klinickém prostředí. Autorka popisuje organizaci této výuky, a to v kontextu výuky češtiny jako cizího jazyka u dané cílové skupiny na 1. LF, mimo jiné představuje formy a metody, tak jako způsob evaluace s ohledem na definovaný vzdělávací cíl, jímž je sestavení anamnézy pacienta a jejího písemného zápisu. V příspěvku budou také prezentovány ukázky práce studentů.

This paper introduces the method of teaching clinical Czech to 1st Medical Faculty foreign students studying General Medicine or Dentistry in English. This is a method of developing language skills in Czech by taking medical history from authentic patients in a real clinical setting. The aim of the course is to get a detailed medical history and to submit an acceptable record. The author of the paper describes the organisation, methods and evaluation with regard to the aim defined. Some sample medical reports of the students will be presented.

PhDr. Šárka Blažková-Sršňová, Ph.D., působí na Ústavu dějin lékařství a cizích jazyků na 1. LF UK v Praze. Vyučuje cizí jazyky pro specifické účely v oblasti zdravotnictví, mimo jiné také klinickou češtinu u studentů ve studijním programu v angličtině.

Boccou Kestránková, Marie

Ústav bohemistických studií, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze
marie.kestrankova@ff.cuni.cz

Metoda jevištního tvaru a rozvoj řečových schopností a dovedností v rovině textové (sekce Profesionální čeština)

Klíčová slova: metoda, čeština pro cizince, divadlo, rozvoj řečových schopností a dovedností, rovina textová

V příspěvku prezentujeme metodu jevištního tvaru (dále MJT), která je aplikována k výuce češtiny pro cizince a která k rozvoji řečových schopností a dovedností užívá divadelních prostředků. Z jazykových rovin, v nichž dochází u jinojazyčných mluvčích k pokroku, se zaměřujeme na rovinu textovou. Konkrétně uvádíme, jak prostřednictvím MJT překonáváme potíže s aktuálním větným členěním a s postavením adjektiv před jménem. Věnujeme se automatizaci správného postavení příklonek, větnému záporu a nadužívání osobních zájmen ve větách, kde je vhodné subjekt nevyjadřovat. Výše řečené je překládáno nejen na základě poznatků z teorie, ale i na příkladech z praxe.

The essay relates to the presentation of the basic rules of lingvodidactic method called theatre pedagogy (referred to in the following text as "MJT") and its concept of discourse teaching. The main objective of MJT is to develop the communication skills of students who are studying Czech for foreigners. Through this technique, we describe a possibility for the teaching through theatre pedagogy keeping focus on the discourse competence.

Mgr. Marie Boccou Kestřánková, Ph.D. v současnosti učí v Ústavu bohemistických studií na FF UK v Praze češtinu pro cizince. Testováním se zabývá od roku 2007, je dlouholetou spolupracovnicí VTC UJOP UK v Praze a CERMAT (vývoj certifikovaných zkoušek a tvorba testových položek). Vedle zmíněného testování se specializuje na metodickou činnost v oblasti češtiny pro jinojazyčné mluvčí: je spoluautorkou učebnic (např. Čeština pro cizince – úroveň B1 a její přímé pokračování pro úroveň B2), zkoumá lingvodidaktické metody využívající divadla k rozvoji řečových schopností a dovedností a vyvíjí metodu jevištního tvaru k výuce cizinců učících se češtině.

Bulejčíková, Petra

AUČCJ

petra.bulejcikova@seznam.cz

"Tady tou cestou furt rovně. Chůzou je to tak dvacet minut a tramvajou tak deset." (sekce Čeština z druhé strany)

Klíčová slova: český jazyk, čeština jako cizí jazyk, Foreigner Talk, lingvodidaktika, spisovná čeština, nespisovná čeština, stratifikace národního jazyka, teorie spisovného jazyka, obecná čeština

Zajímá Vás, do jaké míry Češi při komunikaci s cizincem přepínají do spisovného jazyka? Přemýšlíte o tom, zda (případně jak) je vhodné zařazovat do výuky nespisovný jazyk? V prezentaci budete seznámeni s výsledky výzkumu tzv. Foreigner Talk, tedy způsobu, jakým Češi mluví s cizinci, a to především z hlediska výskytu prvků obecné češtiny a dialektů. Poslechnete si několik nahrávek autentické komunikace mezi českým mluvčím a cizincem a získáte inspiraci, jak lze do výuky zařadit prvky nespisovné češtiny, které se v nahrávkách nejčastěji objevují.

Key words: Czech as a Foreign Language, Czech Language, Colloquial Czech, Didactics, Foreigner Talk, Spoken Language, Standard and Nonstandard Language

The presentation includes results of analysis of so called Foreigner Talk (the way foreigners are spoken to by the speakers of Czech). Some recordings of the authentic communication between Czech speakers and foreigners will be played. In response to the findings, some suggestions relevant to teaching Czech as a foreign language are presented. These include worksheets and guidelines on how to work with them in the classroom. They utilize recordings inspired by the authentic conversations and focus on forms typical of spoken language and/or dialect.

Mgr. Petra Bulejčíková, Ph.D., se věnuje výuce češtiny pro cizince přes patnáct let a je zainteresována i v metodologii oboru. Mimo jiné byla metodičkou ve Státním integračním programu,

spoluvytváří výukové materiály, vyučuje didaktiku češtiny jako cizího jazyka na vysoké škole AKCENT COLLEGE, s.r.o. a je spoluautorkou adaptované četby.

Cvejnová, Jitka

Národní ústav pro vzdělávání
cvejnova@a-contact.cz

Nový referenční popis češtiny A1, A2 (sekce Metodika, testování a inovace)

Klíčová slova: čeština jako druhý jazyk referenční popis

Příspěvek představí nový podpůrný materiál pro tvorbu zkoušek pro migranty, který vytvořil kolektiv autorů za podpory Národního ústavu pro vzdělávání. Vzniklý materiál zároveň představuje jednu z prvních teoretických prací o češtině výhradně zaměřenou na češtinu jako druhý jazyk. Příspěvek seznámí se základní koncepcí nového Referenčního popisu ve srovnání s předchozími popisy. Zaměří se zejména na nové prvky, které byly při tvorbě tohoto materiálu uplatněny. Poukáže i na některá problémy spojené s tvorbou referenčních popisů tohoto typu. Součástí výkladu by měla být prezentace referenčního popisu na webových stránkách NUV a rejstříku lexikálních jednotek, který je samostatnou přílohou uvedeného referenčního popisu.

The new Reference Level Description A1, A2 for Czech Language

The conference paper will present a new support material for the creation of tests for migrants. The resulting material is one of the theoretical works exclusively focused on the Czech as a second language. The paper will point out various aspects of the creation of the reference level description compared with previous descriptions. It will focus in particular on new elements applied in the creation of this material. The paper also points to some problems associated with the creation of this type reference descriptions. The analysis involves its presentation on the website of the National Institute for Education inclusive of its interactive index of lexical unit.

PhDr. Jitka Cvejnová vystudovala Filozofickou fakultu MU v Brně obor francouzština - španělština - čeština. Výuce češtiny pro cizince se věnuje od roku 1982. V roce 1994/95 působila jako lektorka češtiny na Univerzitě Paris IV – Sorbonne. V letech 1995 - 2002 pracovala v ÚJOP UK v oddělení češtiny. Od roku 2003 do roku 2014 učila jazyky na FIM UHK. V současné době se věnuje plně přípravě zkoušky pro trvalý pobyt v Národním ústavu pro vzdělávání. Kromě výuky jazyků se věnuje také překládání a tlumočení. Je autorkou několika učebnic Pracovní sešit k učebnici Čeština pro cizince, Co chcete vědět o České republice a Česky, prosím a spoluautorkou Učebnice češtiny pro výuku v zahraničí. Jako spoluautorka se podílela na vzniku publikací Prahová úroveň – čeština jako cizí jazyk, Council of Europe, 2001 a Úroveň B2 – čeština jako cizí jazyk, MŠMT, 2005 a několika dalších odborných publikacích.

Čermáková, Iveta

Ústav cizích jazyků 3. LF UK, Praha
ivetacermakova@seznam.cz

Možné strategie při výuce češtiny na lékařských fakultách (sekce Profesionální čeština)

Klíčová slova: výuka češtiny; lékařská terminologie; komunikace s pacientem

Příspěvek se zabývá specifickými charakteristikami výuky češtiny na lékařských fakultách. Při koncipování výuky je nutné brát v úvahu dvě podstatné skutečnosti

1) Vzhledem ke složení studentů je nutné počítat s tím, že přestože student žije v České republice pět a více let, není v každodenním kontaktu nucen používat češtinu – studenti obvykle žijí ve svých

anglicky mluvících komunitách a češtinu v běžném životě potřebují jen okrajově; i veškerá výuka probíhá v angličtině.

2) Výuka češtiny má jako hlavní cíl připravit studenty na kontakt s českými pacienty při návštěvách v nemocnicích.

Tyto skutečnosti zásadním způsobem formují motivaci studenta: u běžného studenta nelze počítat s jinou než pragmatickou motivací, spočívající ve snaze zvládnout češtinu tak, aby byl schopen zvládnout praxe, příp. požadované atestace z češtiny. Logickým důsledkem takové motivace je důraz studentů na lexikální stránku jazyka, pochopitelně zejména na lexikum spjaté s profesí/oborem. Zkušenost učitele ukazuje, že je neproduktivní snažit se tento přístup zásadně změnit akcentováním gramatické stránky jazyka, naopak účelné je důraz na lexikální stránku předpokládat a promyšleně s ním pracovat. Příspěvek popíše některé didaktické strategie spjaté s takovým postupem. Tyto strategie mj. vycházejí z některých nejnovějších poznatků kognitivní lingvistiky a zaměřují se na mentální zpracování (processing) cizího jazyka. Mj. se ukazuje, že zahraniční medicí studující češtinu při produkci i při percepci českých vět pracují s „klíčovými slovy“, typicky termíny, odbornými výrazy apod., a až v druhém plánu vnímají rovinu gramatickou a ostatní slova. Takový postup jistě nevede k vytváření ideálních gramatických vět, resp. ideálnímu porozumění slyšenému a z didaktického hlediska rozhodně není optimální. Zkušenost nicméně ukazuje, že je nerealistické očekávat, že je za daných okolností (výše zmíněná motivace, nedostatek času na studium a velká zátěž na odborných, anglicky vyučovaných předmětech) možné přístup studentů změnit. Strategie popsané v příspěvku se proto naopak snaží s tímto přístupem pracovat a využít ho pozitivním způsobem.

Potential Strategies in Teaching Medical Czech at Universities

The article focusses on specific features of teaching medical Czech at faculties in the Czech Republic. Students' motivation to learn medical Czech seems to play the crucial role in the process. Based on long-term experience, the article explores potential benefits of various strategies used in language courses.

Mgr. Iveta Čermáková vyučuje češtinu a angličtinu na 3. lékařské fakultě UK v Praze. Jejím dlouholetým odborným zájmem jsou praktické a teoretické problémy spjaté s výukou češtiny na lékařských fakultách. Je autorkou učebnice Talking Medicine – Czech for Medical Students, která vyšla v několika postupně upravovaných a doplňovaných vydáních, a též spoluautorkou učebnice Slovak for Medical Students, vydané v Bratislavě.

Čumba, Ladislav

Jazyková škola Presto
ladislavcumba@gmail.com

Využití „kuchyňské“ češtiny pro výuku mluvčích románských jazyků (workshop)

Klíčová slova: čeština pro cizince, profesní čeština, slovesný vid

Boom v segmentu knižních kuchařek a TV pořadů nabízí možnost využití „kuchyňské“ češtiny pro výuku češtiny pro cizince.

Nejprve provedeme historický exkurs do světa české knižní kultury a upravíme zavádějící tvrzení ohledně kuchařek na českém knižním trhu. Po tomto úvodu se krátce podíváme do akademických a popularizačních příspěvků na téma „češtiny v kuchyni“. Ukážeme si neproduktivnost jedné i druhé přístupů pro výuku češtiny pro cizince.

Poté se konečně v rámci příspěvku zaměříme na italské a francouzské rodilé mluvčí. Porovnáme přístup k jejich výuce s výukou rodilých mluvčích slovanských jazyků. Z materiálů doplňujících výuku vybereme jeden /Desetiminutovky z češtiny/. Ukážeme si příklady z televizních pořadů a vysvětlíme výhody internetového vysílání proti klasické televizi či videu. Na závěr praktickým cvičením z výuky vidových dvojic předvedeme možnosti „kuchyňské“ češtiny ke zvýšení efektivity výuky češtiny.

The Czech Language in Kitchen offers some new interactive upgrades of traditional methods of teaching. The workshop will use czech TV shows as a basic material for teaching of czech transgressive verbs with a focus on italian and french speaking students.

Ladislav Čumba vystudoval Český jazyk a Divadelní vědu na FF MU v Brně (2004). Spolupracoval na dvě učebnici pro francouzsky hovořící studenty Bonjour, Mr. Bresson. Vedle působení na jazykových školách učil kurzy češtiny pro cizince na Vysoké škole hotelové (2009–2013). V letním i zimním semestru roku 2015 vede v ateliéru ilustrace na VŠUP workshopy na téma analýza bestsellerových kuchařek.

Doleží, Linda

Ústav českého jazyka, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita
Bezpečnostně právní akademie Brno, s. r. o., střední škola.
lindadolezi@gmail.com

Interdisciplinarita jako nutnost: Psycholingvistika a výuka češtiny jako druhého jazyka pro děti (sekce Metodika, testování a inovace)

Klíčová slova: čeština jako druhý jazyk, výuka dětí, didaktika, psycholingvistika, morfosyntax, interdisciplinarita

Ve svém příspěvku bych se ráda zaměřila na výuku češtiny jako druhého jazyka pro děti. Chtěla bych poukázat na zvláštnosti výuky dětí-cizinců (příp. dětí s odlišným mateřským jazykem, OMJ) především s ohledem na jazykovou a kognitivní komplexitu jevů, které si v českém jazyce osvojují. Pro učitele dětí je přímo zásadní vědět kdy, co a jak mají děti učit, aby proces osvojování probíhal v souladu s možnostmi a schopnostmi dětí. Právě psycholingvistika může (nejen) učitelům doplnit relevantní informace, které jim pomohou proces výuky zefektivnit a usnadnit. Díky psycholingvistickému experimentálnímu výzkumu je možné získat cenná data, jež objasní způsob osvojování jazyka/jazyků (Nagy, 2010). Povědomí o způsobu osvojování jazyka pak může vést k úspěšné jazykové podpoře na základě přirozené posloupnosti osvojování. Tento typ informací je následně možné využít v jazykové didaktice (Klages, 2015). Vysvětlena bude „jazyková“ situace, v níž se dítě-cizinec (dítě s OMJ) může nacházet. Objasněny budou některé důležité pojmy, které se této situace mohou týkat, např. hypotéza kritického období, interference a přepínání kódů. Načrtneme si vývoj gramatického (morfosyntaktického) systému a dotkneme se i otázky jeho univerzálnosti a jeho fungování v případě vícejazyčné situace. V neposlední řadě bude pozornost věnována možnostem hodnocení jazykového vývoje u dětí a jejich návaznost na Společný evropský referenční rámec pro jazyky a další nástroje hodnocení jazykových úrovní (viz např. Little 2006, u nás Kostelecká et al. 2015 a Vodičková a Holubová 2011). Ráda bych v tomto příspěvku zdůraznila zejména komplexitu výuky češtiny jako druhého jazyka pro děti a nutnost věnovat jí pozornost a zabývat se jí pokud možno interdisciplinárně.

In my presentation I would like to focus on teaching Czech as a second language to children. I would like to present the peculiarities of teaching Czech to children-foreigners (or children with a different mother tongue living in our country) from the linguistic as well as cognitive point of view. It is crucial for the teachers to know what, when and how to teach so that the educational process works in harmony with the possibilities and the capabilities of children. Psycholinguistics and interdisciplinary approach could help (not only) the teachers to fill in relevant information, which can make their teaching more

effective, more conscious and easier. Attention will also be paid to language assessment of children and to CEFR and other tools related to language learning and teaching.

Mgr. Linda Doleží, Ph.D., vystudovala obory bohemistika a anglistika/amerikanistika na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Pod vedením Prof. PhDr. Petra Karlíka, CSc. napsala disertaci, v níž se zabývala osvojováním syntaxe u dětí z psycholingvistického hlediska. V rámci stipendijních pobytů studovala na univerzitách v Postupimi, Řezně a Benátkách. V současnosti částečně působí jako odborná asistentka na Ústavu českého jazyka Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, kde vyučuje semináře zaměřené na syntax, psycholingvistiku, akvizici jazyka a na češtinu jako cizí jazyk. Je kvalifikovanou lektorkou angličtiny pro děti a pracuje jako metodička kurzů pro děti-uprchlíky v rámci projektů Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka. Spolupracuje se společností Meta o. p. s. – Společnost pro pomoc mladým migrantům a s Národním institutem pro další vzdělávání.

Lída Holá

Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka
lidahola@centrum.cz

Nové deklinační vzory a postupy v komunikativní výuce češtiny jako cizího jazyka? (příspěvek v plénu)

Klíčová slova: deklinace adjektiv a substantiv – obtížnost akvizice pádových koncovek – revize tradičních vzorů v učebnicích češtiny jako cizího jazyka – hledání nových vzorů – smysluplná slovní spojení – různé verze tabulek pro různé účely – tvrdé, měkké vzory a ostatní vzory substantiv – tři deklinační skupiny – parcelace deklinace substantiv – praktická výuka

Poznatky z praxe nasvědčují, že tradiční deklinační vzory adjektiv a substantiv v soudobé výuce češtiny jako cizího jazyka ve více ohledech nevyhovují. Ve své první části se příspěvek zamýšlí nad možností nahradit je vzory novými, které by vyhovovaly potřebám výuky orientované na komunikační cíle. Volí přitom takové vzory, které se alespoň z větší části zapojují do určitého komunikačního kontextu a vytvářejí tak smysluplná syntagmata, tzv. modelové věty. Tabulky se vzory se tak mohou objevovat ve více variantách, od nejkompexnějších až po didakticky simplifikované. Tím mohou vyjít vstříc potřebám různých uživatelů. Druhá část příspěvku je věnována pokusu o parcelaci výuku deklinace pro potřeby nižších úrovní. V rámci této části je představena koncepce tří deklinačních skupin substantiv, která se snaží přiblížit studujícím tradiční dělení na tvrdé a měkké vzory z poněkud jiného úhlu pohledu a přispět tak k jejich snadnějšímu osvojení.

New declension paradigms and procedures in the communicative teaching of Czech as a foreign language?

Practical findings indicate that the traditional declension paradigms used for adjectives and nouns in present-day Teaching Czech as a Foreign Language are unsatisfactory in many respects. The first part of this paper focuses on the possibility of replacing them with new paradigms to suit the needs of communicative-based teaching, choosing those which at least for the most part fit into a particular communication context, thus creating meaningful model sentence syntagms. Paradigm tables will thus be able to appear in multiple forms, from the most complex to the didactically simplified, meeting the needs of various users.

The second part of this paper deals with attempts to subdivide declension teaching for the requirements of lower levels. This section presents a plan for three noun declension groups, which attempts to present students with the traditional division into hard and soft paradigms from a somewhat different standpoint to facilitate easier assimilation.

PhDr. Lída Holá se zabývá výukou češtiny jako cizího jazyka od roku 1994. Je autorkou, respektive spoluautorkou učebnic NEW Czech Step by Step, její německé mutace Tschechisch Schritt für Schritt, cyklu učebnic Čeština expres, adaptovaných próz z edice Česká adaptovaná próza, dalších výukových materiálů včetně manuálů pro učitele (www.czechstepbystep.cz) a odborných článků zaměřených na metodiku výuky češtiny jako cizího jazyka

Hradilová, Darina

Katedra bohemistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

darina.hradilova@upol.cz

Závažnost chyb v jazykové produkci cizince pohledem rodilého mluvčího (sekce Čeština z druhé strany)

Klíčová slova: čeština jako cizí jazyk, čeština pro cizince, lokální chyba, globální chyba, práce s chybou

Příspěvek vychází z terénního šetření, při němž byly sledovány reakce rodilých mluvčích na jazykovou produkci cizinců učících se česky. Cílem příspěvku je ukázat, jak rodilí mluvčí reagují na různé typy chyb, jichž se cizinci dopouštějí, vůči jakým pochybením jsou rodilí mluvčí citliví a jakým jevům je tedy ve výuce nutno věnovat pozornost.

The paper is based on a field research monitored native speakers' approaches to the language production of foreigners learning Czech. The aim of this paper is to show how native speakers react to different types of errors and mistakes made by foreigners and to show which language parts should be accented in the teaching.

Mgr. Darina Hradilová, Ph.D., absolvovala studium české a německé filologie na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, tamtéž pokračovala v postgraduálním studiu oboru Současný český jazyk. Od roku 1999 působí jako odborná asistentka na Katedře bohemistiky FF UP v Olomouci, kde se věnuje především současné české lexikologii a češtině pro cizince (od roku 2004 jako odborný garant výuky ČJC na FF UP).

Hudousková, Andrea

Ústav bohemistických studií FF UK

andrea.hudouskova@ff.cuni.cz

Rozvoj ústního vyjadřování na úrovni B2

Klíčová slova: čeština pro cizince, úroveň B2, ústní vyjadřování, mluvený jazyk, komunikační funkce, komunikační strategie

Příspěvek se bude věnovat možnostem a způsobům rozvíjení dovednosti mluvení u studentů češtiny jako cizího jazyka na úrovni B2 podle SERR.

Studenti na této úrovni disponují bohatou slovní zásobou a širokým repertoárem gramatických prostředků. Studijní materiály však zpravidla nevěnují dostatek pozornosti jazykovým prostředkům, které v případě produktivních dovedností slouží k přirozené a efektivní komunikaci. Jedná se o jazykové exponenty nejběžnějších komunikačních funkcí, zvládnutí komunikačních strategií, obeznámení se základními rysy mluveného jazyka ve srovnání s jeho psanou podobou a pro něj typickými lexikálními a gramatickými prostředky. Jde zejména o vyjadřování postojů (souhlasu a nesouhlasu), jistotní modality (jistoty a nejistoty) a schopnost strukturovat mluvený projev (zahájení, rozvíjení a změna tématu, zdůrazňování, vyjadřování názoru, shrnutí a zakončení projevu atp.). Proces zdokonalování mluvení probíhá od uvědomění si jeho specifik přes automatizaci jazykových prostředků až k jejich samostatnému užívání. Na základě zkušeností z vedení semináře Ústní a písemné vyjadřování, organizovaného na Ústavu bohemistických studií FF UK pro zahraniční stážisty,

uvedeme příklady možných postupů, jak u studentů rozšířit repertoár funkčních jazykových prostředků a převést je do aktivního užívání.

Improving speaking skills at the level B2

The talk will deal with the ways of improving speaking skills of learners studying Czech as a foreign language at the CEFR level B2.

While students at this language level benefit from rich vocabulary and solid grammar knowledge, textbooks usually do not draw much attention to linguistic phenomena, which help natural and effective communication, such as language exponents of speech acts, communication strategies and awareness of fundamental lexical and grammatical features of spoken language in comparison to its written form. It concerns especially the ways of expressing disagreement, un/certainty and organization of a speech (introduction, topic development and change, emphasis, expressing opinion, summarizing and drawing conclusions).

The process of improving speaking skills involves awareness of spoken language characteristics, controlled practice of language means and their autonomous use. On the basis of teaching experience in the seminar Oral and Written Performance, offered at the Institute of Czech studies, Faculty of Arts, Charles University to foreign students, I will give examples of how to broaden the repertoire of functional language means and to provoke their active use.

Mgr. Andrea Hudoušková, PhD., je lektorkou češtiny pro cizince na Ústavu bohemistických studií FF UK. Češtině pro cizince se věnuje od roku 2005 na všech úrovních pokročilosti. Odborně se zabývá syntaxí věty a textu, korpusovým výzkumem češtiny, kontrastivním studiem jazyků, lingvodidaktikou a produktivními jazykovými dovednostmi.

Hulešová, Martina

Výzkumné a testovací centrum – Ústav jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy v Praze
martina.hulesova@ujop.cuni.cz

Monitoring kvality certifikované zkoušky z češtiny pro cizince (sekce Metodika, testování a inovace)

Klíčová slova: stanovení standardu/hraničního skóru, přímá shoda, ekvivalentní verze, expertní posouzení

Certifikovaná zkouška z češtiny pro cizince (CCE) je připravována v souladu s principy dobré praxe v testování a se standardy (Association of Language Testers in Europe (ALTE), jejímž je ÚJOP UK jako organizace poskytující certifikované zkoušky z češtiny plnoprávným členem. Z tenze mezi reálnou situací a snahou o naplňování principů spravedlivosti, zodpovědnosti a dobré praxe v testování vznikl dlouhodobý projekt interního monitoringu kvality zkoušek, jež usiluje o nalezení cesty, jak v rámci existujících podmínek a možností poskytovat zkoušky odpovídající standardům pro mezinárodní testování.

V příspěvku nejprve krátce nastíním, v jakých mantinelech zkouška vzniká a jakými způsoby její tvůrci zajišťují kvalitu. Hlavním tématem příspěvku bude prezentace způsobu průběžného stanovování hraničního skóre modifikovanou metodou Direct Consensus a sestavování ekvivalentních testových verzí, což zahrnuje: výběr a školení posuzovatelů-expertů, posuzování testových úloh panelem expertů, práce s konceptem minimálně kompetentního kandidáta, sestavování testů k předem danému hraničnímu skóru a následné posouzení a statistické analýzy z hlediska validity interpretace výsledků. V závěru naznačím další cesty, kudy se bude monitoring kvality zkoušek CCE dále ubírat.

Key words: standard setting, direct consensus, equivalent forms, expert judgement

The Czech Language Certificate Exam has been prepared in line with the principles of good practice and the standards of ALTE (Association of Language Testers in Europe). A long-term project of monitoring the quality of the exams has its origin in the tensions between the real situation and

constraints, and the effort to meet the principles of ethics, fairness and best practice in language testing. This paper will present the situation and constraints of the exam development and the ways how that test developers pursue its quality. It will follow a presentation of the continuous standard-setting method that enables test developers to assemble equivalent test versions, and that includes expert judgement and training, the concept of the minimally competent candidate, statistical analyses, and the process of validation.

Mgr. Martina Hulešová, MA., absolvovala FF UK, obor hispánská filologie, a MA in Language Testing na Lancaster University, PhD studentka Masarykovy univerzity. Působila jako vyučující španělského jazyka na středních školách a na VŠE, později v CERMATu na pozici koordinátorky pro španělský jazyk, vedoucí oddělení cizích jazyků, metodičky cizích jazyků a hlavní metodičky Sekce evaluačních nástrojů. V současné době působí ve Výzkumném a testovacím centru ÚJOP UK.

Věnuje se dalším projektům souvisejícím s testováním a hodnocením v ČR i v zahraničí, především v rámci Asociace jazykových testerů ČR.

Koláčková, Ludmila

Centrum jazykového vzdělávání Univerzity obrany v Brně
ludmila.kolackova@centrum.cz

Hrdlička, Hubert

Centrum jazykového vzdělávání Univerzity obrany v Brně
hubert.hrdlicka@unob.cz

Zdvořilost v elektronické korespondenci zahraničních studentů (sekce Čeština z druhé strany)

Elektronickou korespondenci považují autoři příspěvku za zdroj poznání zajímavého fenoménu, jak si studenti vysoké školy osvojují znalost nejen pravopisných, ale především společenských norem v češtině. Ve svém příspěvku autoři sledují, jak si zahraniční studenti osvojili zdvořilostní normu češtiny a jakých typických prohřešků proti normě se dopouštějí. Základem byla analýza 80 vzorků formálních emailů zahraničních studentů jejich vyučujícím. Jejich závěry mohou být inspirativní nejen pro výuku dovednosti psaní, ale i pro vytváření sociokulturních kompetencí v kurzech češtiny pro cizince.

Key words: courtesy, foreign student, sociocultural competency, misconduct in courtesy, electronic correspondence

The authors of this paper consider electronic correspondence as a source of interesting phenomena knowledge – how university students master not only grammatical knowledge but social norms in Czech. Authors in their article analyse about 80 samples foreign students to their teachers and compare social norms of courtesy and students' misconduct. Teachers' conclusions could serve as inspiration in social and cultural competency in Czech training for foreign students.

Mgr. Ludmila Koláčková, Ph.D., vystudovala učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů (čeština - dějepis) na FF MU v Brně a rozšiřující studium angličtiny na PF UP v Olomouci. V roce 2014 dokončila doktorské studium na PF UJEP v Ústí nad Labem (Teorie vzdělávání v bohemistice). Od roku 1997 působí ve vysokém vojenském školství, nyní na Univerzitě obrany v Brně jako akademická pracovnice Centra jazykového vzdělávání. Vyučuje angličtinu a češtinu pro cizince. Pravidelně se zúčastňuje seminářů a konferencí doma i v zahraničí. Je členkou AUČCJ a CASAJC, v současné době působí jako předsedkyně této profesní organizace. Od roku 2011 je odpovědnou redaktorkou profesního periodika CASALC Review.

Doc. PhDr. Hubert Hrdlička, CSc., vystudoval učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů (čeština – němčina – dějepis – občanská nauka) na FF UP v Olomouci a rozšiřující studium angličtiny na PF UK v Praze. Od roku 1993 působí ve vysokém vojenském školství, nyní na Univerzitě obrany v Brně jako

akademický pracovník Centra jazykového vzdělávání UO. Vyučuje němčinu, angličtinu a češtinu pro cizince. Zabývá se odbornou terminologií v oblasti vojenství.

Kratochvílová, Romana

Vysoká škola hotelová v Praze, spol. s r.o.
kratochvilova@vsh.cz

Akademické psaní ve výuce češtiny pro cizince

Klíčová slova: čeština pro cizince, akademický jazyk, odborný styl, akademické psaní, chybová analýza

V souvislosti s nárůstem počtu zahraničních studentů na českých vysokých školách v posledních letech nabývá na významu výuka češtiny pro cizince jako odborného jazyka pro akademické účely, která by studentům usnadnila plnění studijních povinností na odpovídající jazykové úrovni. V příspěvku se zaměřujeme na písemnou formu studentských projevů nerodilých mluvčích, jako jsou např. písemné zkoušky, seminární nebo závěrečné práce. Z výsledků ankety mezi studenty 1. ročníku bakalářského studia na Vysoké škole hotelové v Praze vyplývá, že psaní odborných textů činí studentům značné obtíže, což potvrzují i analýzy různých typů psaných projevů. Předmětem našeho výzkumu je právě analýza produkce zahraničních studentů, převážně rusky mluvčích, psaná v českém jazyce v akademickém prostředí. Výsledky zkoumání ukazují, že nejen množství, ale i typy jazykových nedostatků souvisejí s typem textu, respektive jeho účelem, a mírou připravenosti. Jako příklad méně připraveného projevu lze uvést odpovědi při písemném zkoušení, které obsahují velké množství pravopisných, lexikálních a gramatických chyb, neboť studenti se zaměřují především na obsah textu. Naopak v případě složitějších a pečlivě sestavovaných textů (např. bakalářských prací) se takové běžné chyby vyskytují v mnohem menší míře, bezesporu díky jazykové korektuře, jíž jsou práce podrobovány. Nicméně i přesto se zde setkáváme s mnoha jazykovými a stylistickými nedostatky ve vyjadřování a výstavbě textu. V analýze se snažíme o identifikaci a třídění těchto nedostatků s cílem blíže určit, v čem neobratnost vyjadřování nerodilých mluvčích spočívá.

Teaching of Czech as a Foreign Language for Academic Purposes has become more important as the numbers of foreign students attending Czech universities has increased over the last decade. Its aims are to help foreign students to use language appropriately for study. Academic writing at university level is a challenging and often the most demanding task for a lot of students. This paper reports on ongoing research into written academic genres produced by native and non-native speakers in order to specify the characteristic feature of academic language and identify students' difficulties with academic writing.

PhDr. Romana Kratochvílová vystudovala obor čeština a francouzština na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Nejdříve působila jako středoškolská učitelka na pražských gymnáziích, kde vyučovala převážně francouzský jazyk. Od roku 2001 je odbornou asistentkou na Katedře jazyků Vysoké školy hotelové v Praze, kde se specializuje na výuku odborné francouzštiny se zaměřením na cestovní ruch a hotelnictví. V posledních letech zde vyučuje také český jazyk pro cizince. V současnosti je externí doktorandkou na FF UK v Praze v oboru Didaktika konkrétního jazyka. Zabývá se problematikou vyučování češtiny pro cizince jako odborného jazyka pro akademické účely.

Krejza, Jan

Centrum jazykového vzdělávání Masarykovy univerzity
alzi@email.cz

"Se" a "si" v systému Barevné češtiny (workshop)

Klíčová slova: syntax, reflexiva, Barevná čeština, zvrtná slovesa, slovesná vazba, reflexivní pasivum

Workshop se soustředí na vysvětlení a procvičení užívání zvrtných zájmen prostřednictvím metody Barevná čeština. Užití zájmen se a si je pravidelně označováno jako problematické, a to jak studenty hovořící slovanským jazykem, tak ostatními. Součástí workshopu budou praktické ukázky komunikačních cvičení, zařazení tématu do časového plánu výuky, systematizace a identifikace čtyř hlavních zdrojů těchto „krátkých reflexiv“ v češtině: reflexivní slovesa, reflexivita ve slovesné vazbě, reflexivní vidové opozice a zvrtné pasivum.

The workshop focuses in explaining and practising the use of Czech reflexives se and si. As a part of the workshop the specific communicative exercises, the time schedule and the system and origin of these reflexives will be presented.

Mgr. Jan Krejza vyučuje češtinu pro cizince od roku 2004, spolupracoval s jazykovými školami Brno English Centre, Kurzy Jílek a HOPE, e.s. Od roku 2008 ve výuce používá metodu založenou na výkladu a procvičení syntaxe. Nyní je externím lektorem Centra jazykového vzdělávání na MU.

Kristin, Marni

marnikristin@gmail.com

Komunikace, nebo dril?

Klíčová slova: komunikace, dril, Krashen, Chomsky, Komenský, osobní zkušenost

Studium češtiny je zejména pro cizince neslovanského původu dost obtížné. Na začátku se potýkají se dvěma typy problémů. Jedním je struktura jazyka a jeho melodie, slovosled a zvláště pak rody a pády. Tomu všemu se věnují v hodinách češtiny. Druhým je pak skutečnost, že to, co se učí, je často na hony vzdálené tomu, co slyší na ulici. I když to platí pro všechny jazyky, rozdíl mezi spisovnou a nespisovnou češtinou je velmi markantní. V hodinách studenti procvičují skloňování, v životě se ale potřebují domluvit.

Jednou z možností, jak překonat tento rozpor, je nebazírovat na koncovkách, ale zaměřit se na přirozenou mezilidskou komunikaci a aktivní používání jazyka. Nejde o nic převratného. Už v roce 1658 použil J. A. Komenský ve svém díle Orbis Pictus typické obraty a ilustrace k výuce latiny namísto výkladu gramatiky a memorování. Tato metoda a z ní vycházející techniky patří v současnosti mezi obecně uznávané postupy ve výuce cizích jazyků. Nejen díky své efektivitě, ale i pro způsob, jak studentům pomáhá integrovat se do české společnosti a tím se dále samostatně zdokonalovat v jazyce.

Learning the Czech language is a difficult task, especially for non-Slovans. Initially, we face two problems. The first is the structure and sound of the language – its phonetic composition, word order, and most importantly, case and gender. These are the focus of the classroom. What we learn in the classroom, though, is often very different than what we hear on the street. While this is true in all languages, the conflict between spisovna and nespisovna cestina is particularly pronounced. In the classroom we focus on declination. In the city we need to communicate. One solution to this problem is to shift the focus of the classroom from konsofky to culturally appropriate communication and active language production. This is not a new idea. In 1658, Komensky published Orbis Pictus, in which he used short phrases and pictures to teach Latin rather than grammatical explanations and repetition. This approach, as well as others now widely accepted in

the area of foreign language pedagogy, is very effective and can provide the student with a basis to integrate himself into Czech society and thus actively further his own language education.

Marni Kristin je lektorkou angličtiny žijící již 5 let v Brně. Tato původem Američanka se zabývá i korekturami odborně zaměřených anglických textů a editačními službami.

Možná, Maria

maria.mozna@seznam.cz

Studenti sobě (sekce Čeština z druhé strany)

Klíčová slova: projekt, učební pomůcka, česká gramatika, audiovizuální učení

Ve svém příspěvku chci představit audiovizuální učební pomůcku, kterou jsem vytvořila v rámci projektu Centra interaktivních a multimediálních opor pro inovaci výuky a efektivní učení pana docenta Ing. Brandejse, CSc. ve spolupráci s panem Mgr. Filipem Daňkem a panem Bc. Adamem Murasem z Fakulty Informatiky – šestnáct didaktických videí, na kterých studenti podle mnou napsaných scénářů vysvětlují vybrané kapitoly české gramatiky (např. budoucí a minulý čas, imperfektivní a perfektivní slovesa, pády atd.). Prvním impulsem pro tuto práci byl fakt, že u studentů se projevují trvalé potíže s pochopením nesnadné české gramatiky a velmi často žádají o konzultace na stále se opakující témata. Proto jsem se rozhodla vypracovat pro ně materiál, který by jim na jejich otázky pomohl odpovědět.

Videa jsou určena všem, kdo se učí češtinu jako cizí jazyk, především ale studentům lékařských fakult. Gramatika je pro úroveň A1 – B2, videa jsou namluvena anglicky. Pro lektory češtiny přínos spočívá v tom, že videa částečně přebírají jejich úlohu při vysvětlování gramatiky, a tím poskytují delší čas pro procvičování a konverzaci. Přínos pro studenty je hlavně ten, že přijímají informace nejen zrakem, ale i sluchem, a to nezávisle na místě a s možností opakování.

Videa jsou zveřejněna v IS MU a ke každému existuje také verze pro tisk.

Key words: project, teaching aid, Czech grammar, audiovisual teaching

In my contribution, I would like to present an audiovisual teaching aid which I have elaborated within the framework of the project "Centre of Interactive and Multimedia Supports for Innovation of Tuition and Effective Learning" under the docent Ing. Brandejse, CSc. - sixteen didactic videos, where students explain selected topics of Czech grammar (for instance Future and Past Tense, Imperfective and Perfective Verbs, Cases etc.). In my preparation, I worked closely with Mgr. Filip Daněk and Bc. Adam Muras from Faculty of Informatics. The first impuls for this work was the fact, that students have permanent difficulties with understanding the not easy Czech grammar and always require consultations about the same topics. Therefore, I decided to prepare a material for them which would be able to answer their questions.

These videos are intended for everyone who learns Czech as a foreign language, especially for students of the Medical Faculty. The grammar covers levels A1 – B2, and the videos are recorded in English. As a benefit for Czech teachers, the videos partly aid their role in the explanation of grammar, and thereby provide more time for practice and conversation. The main benefit for students is that they are able to receive the information not only visually but aurally, regardless of their location, and with full possibility to revise concepts at any time.

Mgr. Maria Možná vystudovala Filozofickou fakultu Masarykovy univerzity, obor čeština – polština. V letech 2006–2014 výuka češtiny pro cizince na LF MU. V současnosti spolupracuje s Jihomoravským regionálním centrem pro integraci cizinců a s Organizací pro pomoc uprchlíkům

Mroczek, Izabela

Uniwersytet Śląski w Katowicach, Instytut Filologii Słowiańskiej
izabela.mroczek@us.edu.pl

Kalita, Małgorzata

Uniwersytet Śląski w Katowicach, Instytut Filologii Słowiańskiej
malgorzata.kalita@gmail.com

Problémy odborného prekladu v príbuzných jazycích na príkladu češtiny a polštiny (sekce Čeština z druhé strany)

Klíčová slova: odborný překlad, příbuzný jazyk, česko-polský překlad, výuka češtiny jako cizího jazyka, čeština pro pokročilé, čeština pro Poláky

Tématem příspěvku bude shrnutí nejdůležitějších problémů, na které autorky narazily v průběhu procesu překladu odborného (lékařství) obsahu platformy Mluvtecesky.net z češtiny do polštiny. Na tomto pozadí se autorky budou snažit ukázat způsoby, jak by se mělo pracovat s pokročilými polskými studenty v oblasti výuky odborné češtiny jakožto příbuzného jazyka.

The subject of presentation will be recapitulation of the most important problems, that authoresses encountered while the translation process of professional medical content in Mluvtecesky.net platform from Czech language to Polish language. On this background authoresses will introduce methods, how to work with advanced Polish students in education of professional Czech language as foreign related language.

Dr Izabela Mroczek přednáší českou literaturu na Slezské univerzitě v Katowicích (Polsko), tamtéž učí češtinu jako cizí jazyk. Od 2001r. je také soudní tlumočnicí českého jazyka.

Dr Małgorzata Kalita učí češtinu jako cizí jazyk a využití CAT nástroj v procesu tlumočení na Slezské univerzitě v Katowicích (Polsko). Má dlouholetou praxi jako překladatelka českého jazyka.

Nový, Jiří

Centrum jazykového vzdělávání Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci
jiri.novy@upol.cz

Rošková, Alena

Centrum jazykového vzdělávání Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci
alena.roskova@upol.cz

Národní testovací centrum ECL pro Českou republiku – cíle, aktivity, výstupy (přednáška v plénu)

Klíčová slova: Národní testovací centrum ECL pro ČR; certifikace češtiny pro cizince; tvorba testů ECL; koordinace tvorby testů ECL; testování kompetence čtení, psaní, poslechu, ústního projevu; standardizace testování ECL.

Příspěvek "Národní testovací centrum ECL pro Českou republiku – cíle, aktivity, výstupy" v úvodu charakterizuje genezi Národního testovacího centra ECL v České republice, popisuje dále jeho hlavní cíle a úkoly, k nimž patří zejména: příprava, tvorba, koordinace, supervize a korektury testů ECL z češtiny pro cizince. Tvorba testů probíhá dvakrát ročně podle jednotného harmonogramu Konsorcia ECL v Pécsi. Centrum zároveň organizuje a realizuje vlastní zkoušky ECL z češtiny pro cizince a dalších jazyků. Kromě toho pravidelně provádí školení pro examinátory a zadavatele testů ECL, které následně eviduje v Národním seznamu zkoušejících. K nejdůležitějším aktivitám centra patří

zakládání, rozšiřování a koordinace sítě Regionálních testovacích center ECL v České republice i v zahraničí.

Z hlediska výstupů je pozornost věnována zejména tvorbě vlastních testů z češtiny pro cizince. Prezentována je struktura jednotlivých částí testů v dovednostech čtení, psaní, poslech a ústní projev na testovaných úrovních A2, B1, B2 a C1 podle Evropského referenčního rámce včetně konkrétních příkladů zadání. Hlavními výstupy Národního testovacího centra ECL jsou testové úkoly k certifikaci dovedností čtení a poslech, které vytváří tým školených a erudovaných tvůrců. Dále se příspěvek věnuje problematice tvorby a víceúrovňové kontroly těchto dvou dovedností. Národní testovací centrum ECL pro ČR usiluje svou činností o podporu certifikace zejména menších evropských jazyků. Hlavním kritériem je standardizace systému testování a srovnatelnost certifikátů v jednotlivých jazycích v souladu se strategickými cíli Evropské unie.

The paper "ECL National Test Centre for the Czech Republic – goals, activities, outputs" introduces the genesis of ECL National Test Centre in the Czech Republic describing its main goals and tasks which include preparation, creation, coordination, supervision and editing of ECL tests in Czech for foreigners. Tests are created twice a year according to a unified schedule of ECL Consortium in Pécs. The Centre also organizes and carries out the actual ECL exams in Czech for foreigners and other languages. Trainings for examiners and moderators of ECL tests are offered regularly and National List of Examiners is kept and updated. One of the most important tasks of the Centre is foundation, expansion and coordination of the network of ECL Regional Test Centres both in the Czech Republic and abroad.

From the perspective of outputs the main focus is on creating the actual tests in Czech for foreigners. The structure of individual test parts (reading, writing, listening and speaking) is presented on tested levels A2-C1 (according to CEFR) and task examples are provided. The main outputs of ECL National Test Centre are test exercises for the certification of reading and listening which are created by a team of trained and erudite professionals. Further, the paper deals with the area of creation and multi-level check of these two skills.

The work of Czech ECL National Test Centre seeks to support the certification especially of minor European languages with the main criteria being the standardization of testing system and comparability of certificates in individual languages in accordance with EU strategic goals.

PhDr. Jiří Nový, Ph.D., vystudoval germanistiku a bohemistiku na Filozofické fakultě UP. Poté působil jako odborný asistent na Katedře germanistiky FF UP. Absolvoval studijní pobyty na katedrách germanistiky Univerzity Vídeň a Univerzity Curych. V letech 2002-07 pracoval jako lektor českého jazyka a literatury na Institutu slovanských jazyků Ekonomické univerzity ve Vídni. Od roku 2007 je odborným asistentem na Katedře aplikované lingvistiky FF UP – nyní Centrum jazykového vzdělávání Filozofické fakulty UP v Olomouci, Katedru aplikované lingvistiky od roku 2012 vedl. Od téhož roku je ředitelem Národního testovacího centra České republiky Evropského konsorcia pro testování moderních jazyků (ECL). Je autorem vědeckých prací v oboru současného německého jazyka (funkční morfologie, syntax, jazykové varianty a konverzační analýza).

Mgr. Alena Rošková absolvovala v roce 1990 obor učitelství německého jazyka a tělesné výchovy na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Od roku 1991 působí na Katedře aplikované lingvistiky – nyní Centrum jazykového vzdělávání Filozofické fakulty UP v Olomouci jako vyučující jazyka německého obecných a odborně zaměřených kurzů jak prezenčního tak kombinovaného studia. Je examínátorkou mezinárodních jazykových certifikátů ECL. Na projektové činnosti UP participuje jako odborná garantka Kurzů interkulturní komunikace v cizích jazycích v rámci ESF projektu: Vytvoření systému řízení kvality zahraničních pracovních stáží studentů UP, reg. č. CZ.1.07/2.2.00/28.0176. Specializuje se na lingvodidaktiku v terciární sféře, je spoluautorkou Rámcového kurikula výuky německého jazyka na vysokých školách a univerzitách v ČR, SR a Polsku (mezinárodní projekt pod vedením Goethova Institutu 1997–2006).

Peňáz, Petr
Středisko Teiresias MU

penaz@teiresias.muni.cz

Pro koho čeština není cizím jazykem? (sekce Profesní čeština)

Klíčová slova: spisovná čeština, obecná čeština, diglosie, domain loss, cizí jazyk, standard, formální komunikace, neformální komunikace, gramatické povědomí, jazyková správnost, odborný styl, servis

Příspěvek se věnuje vývoji jazykového standardu v češtině. Vzhledem ke způsobu, jakým historicky došlo ke kodifikaci spisovné češtiny, vznikl takový morfologický a syntaktický rozdíl mezi spisovnou a obecnou češtinou, jaký není v moderních evropských jazycích běžný – odpovídá definici diglosie, ačkoliv tak nebývá oficiálně prezentován. Informační technologie (především IM a sociální sítě) změnily křehkou rovnováhu klasického komplementárního modelu, v němž spisovná čeština plnila roli vysokého standardu pro formální komunikaci a literaturu, kdežto obecná čeština roli nízkého standardu pro neformální ústní komunikaci. Paradigmata spisovného jazyka se jeví stále častěji jako nezvyklá i v komunikaci formální a jsou nahrazována paradigmaty češtiny obecné. Vzhledem k tomu, že se současně projevuje ústup angličtině (domain loss), stejně jako v řadě jiných jazyků, ubývá příležitostí pro uplatnění spisovné češtiny a tím ubývá i jistoty v otázkách jazykové správnosti mezi rodilými mluvčími. Autor uvádí příklady jazykových jevů, které dokládají, že bez výuky zaměřené na udržení gramatického povědomí a nácvik odborného stylu nebývá současný vysokoškolský student schopen požadavkům formální jazykové správnosti dostát a dopouští se chyb dříve typických spíše pro jazykové cizince. Autor si klade otázku, jak vymezit akademický standard češtiny, aby byl obecně udržitelný jak pro rodilé mluvčí, tak pro české občany, kteří se hlásí ke studiu v češtině, ačkoliv rodilými mluvčími nejsou (Slováci, Poláci, Romové, neslyšící a další) i pro cizince, kteří mají zájem studovat v češtině (Slováci, Rusové, Ukrajinci, Srbové aj.), a jaký servis těmto skupinám je potřeba poskytovat z veřejných prostředků.

(Title: Is There Anyone for Whom Czech Would Not Be a Foreign Language?)

The paper focuses on the development of the language standard in Czech. Due to the historical circumstances of the Standard Czech codification, morphological and syntactic differences between Standard Czech (spisovná čeština) and Common Czech (obecná čeština) correspond to the definition of diglossia, although it is not officially presented as such. Information technologies (mainly IM and social networking) have changed the fragile balance of the classical complementary model in which Standard Czech fulfilled the role of the high standard for formal communication and literature, while Common Czech assumed the role of the low standard for informal oral communication. More and more frequently, the paradigms of Standard Czech appear to be strange even in formal communication and are replaced with those of the Common Czech. In addition to this, a domain loss in favour of English can be registered (just like in numerous other languages), which means that there are ever fewer opportunities for applying Standard Czech, and therefore also less assurance concerning correctness among native speakers. The author brings examples of language phenomena proving that without training grammatical awareness and academic writing, present-day university students are generally not able to comply with formal language requirements and make mistakes that used to be typical rather for foreigners. The author raises the question how the academic standard of Czech should be defined in order to be generally sustainable for all: native speakers, Czech citizens registering to study in Czech, although they are not native speakers (the Slovaks, Poles, Roma, Deaf, and others) and for foreigners interested in studying in Czech (the Slovaks, Russians, Ukrainians, Serbians, etc.). What kind of service should be provided to these groups and financed from public resources?

PhDr. Petr Peňáz se od roku 1990 na Masarykově univerzitě věnuje mj. otázkám teorie komunikace a translologie (sémantické ekvivalenty při velkých strukturálních rozdílech mezi cílovým a koncovým jazykem a mezi kulturami). Počínaje rokem 1997 se specializuje na problémy inkluzivního vzdělávání. K zajištění profesionálních služeb pro studenty se zrakovým postižením inicioval r. 2000 vznik celouniverzitního servisního střediska, jehož působnost se postupně rozšířila rovněž studenty s těžkým sluchovým postižením a na všechny typy komunikačních nároků souvisejících s individuálními fyzickými nebo psychickými specifiky a přivedla do řad studentů MU podstatnou část českých vysokoškolských studentů se zdravotním postižením. V současnosti působí jako ředitel tohoto střediska a vyučuje stylistiku na Fakultě informatiky MU.

Převrátilová, Silvie

Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka
prevratilovas@seznam.cz

Práce s textem / adaptovaná próza (workshop)

Klíčová slova: Metodika, čtení, adaptovaná próza, práce s textem.

„Za domácí úkol si přečtete text (a udělejte cvičení 5 a 6).“ Není to škoda? Nešlo by s tím dělat něco víc? – Práce s textem nemusí být jen čtení. Cílem workshopu je na praktickém příkladě ukázat, jak se dá využít text přímo v hodině češtiny, a navrhnout obecné postupy, které se dají aplikovat kdykoli při výuce receptivních dovedností.

Pro práci v tomto workshopu využijeme povídku z připravované publikace edice Adaptovaná česká próza – tentokrát se jedná o texty Haliny Pawlowské: Košík plný milenců a jiné povídky. Na jednom z příběhů si vyzkoušíme možnosti využití prozaických textů při výuce receptivních dovedností (zejména čtení, ale také poslechu), práci s textem bezprostředně před čtením, při něm i po něm, dále rozvoj slovní zásoby a v neposlední řadě komunikačních dovedností, na které se v moderních metodách výuky klade velký důraz.

Tento soubor povídek odpovídá úrovni B2, nicméně prezentované postupy lze aplikovat na jakoukoli jazykovou úroveň, včetně začátečníků.

“Read the text for homework (and do exercises 5 and 6).” Is it enough? Are there any other ways to exploit the text? – This workshop will present some useful approaches to reading in class that may be used any time when teaching receptive skills.

We will work with the latest set of texts in the Adapted Czech Prose Edition: Halina Pawlowská: Košík plný milenců a jiné povídky (Basket Full of Lovers). One of the stories will serve as a model for pre-reading, while-reading and post-reading activities as well as vocabulary extension and the development of communicative skills that modern methods of teaching emphasize.

The presented approach can be applied on any level of language competence.

Mgr. et Mgr. Silvie Převrátilová vystudovala obor český jazyk a literatura s učitelským zaměřením a obor anglistika a amerikanistika se specializací na anglický jazyk a lingvistiku. Metodikou výuky cizích jazyků se zabývá prakticky i teoreticky již od doby studia na FFUK v Praze. Vyučuje češtinu i angličtinu, podílí se na tvorbě učebnic a doplňkových výukových materiálů. Několik let pracovala jako lektorka metodiky výuky angličtiny jako cizího jazyka pro rodilé mluvčí. V současnosti vyučuje češtinu zejména v kurzech určených zahraničním studentům studujícím na Univerzitě Karlově v Praze.

Punčochář, Martin

Centrum jazykového vzdělávání Masarykovy univerzity
m.puncochar@gmail.com

Vid v medicíně (sekce Metodika, testování a inovace)

Klíčová slova: gramatika, vid, imperativ

Vid představuje pro studenty (medicíny v anglickém programu, ale nejen pro ně) obtížnou a těžko pochopitelnou kategorii. Přesto není možné se bez něj v průběhu studia obejít. Mnozí studenti, jakmile se poprvé setkají s problematikou vidu, mají tendenci jej chápat jako lexikální problém: nedokonavé sloveso a jeho dokonavý protějšek pak chápou jako dvě lexikální jednotky. Toto chápání lze – zvláště v případě studentů medicíny – usměrnit výběrem intuitivně pochopitelných sloves (narodil jsem se v neděli × matka rodila doma; otec umřel × pacient umíral tři měsíce) a časových výrazů (matka rodila *deset

hodin*;otec umřel v *15:45*). Také u pokročilejších studentů se v případě systematictějšího výkladu imperativu vyplatí volit ve výkladu taková slovesa, která pochopení principu vidu usnadňují a jdou mu víceméně naproti (dýchejte zhluboka × nadechněte se × nedýchejte)

Komplementárně k výkladu lexikum—význam je možné využít také vizuální přístup — nedokonavá slovesa lze prezentovat jakožto film (jako výtečná ilustrace nedokonavosti slouží film Sleep, osmihodinová pocta Andymu Warholovi, <https://www.youtube.com/watch?v=l8vaLgiSWQg>); dokonavá jakožto fotografii – respektive dvě, pro ozřejmění změny stavu věcí Příspěvek poukáže i na další možnosti grafické prezentace vidu.

*The grammatical category of aspect represents a serious issue, yet, it is not possible to avoid it during the studies of Czech language. Many students limit the aspect category to be purely lexical—the imperfective and perfective verbs are considered to be 2 different lexicals. This approach can be—especially with the students of medicine—used with intuitive verbs ((narodil jsem se v neděli × matka rodila doma; otec umřel × pacient umíral tři měsíce) or temporal elements (matka rodila *deset hodin*; otec umřel v *15:45*). With advanced students, when the category of imperative is being explained, it is also worth to choose such verbs that make the understanding of aspect easier (dýchejte zhluboka × nadechněte se × nedýchejte). Visual approach is also possible—imperfectivity as a movie (check Sleep movie remake as homage to Andy Warhole), perfectivity as a picture (better: two pictures to illustrate the change). Other approaches will be also mentioned.*

Mgr. Martin Punčochář aktuálně působí v CJV na Lékařské fakultě Masarykovy univerzity. Češtině pro cizince se věnuje od roku 2002 – dlouhá léta na volné noze. Více informací a novinek:

<https://twitter.com/martinpuncochar>

Somogyi-Jakab, Rozália

University of Pécs, Foreign Languages Centre, International Centre of the ECL language Exam System

somogyi.rozalia@inyt.pte.hu

Jazykové zkoušky ECL

Odbornou koordinaci jazykových zkoušek „ECL“ (zkratka vytvořená z počátečních písmen názvu „The European Consortium for The Certificate of Attainment in Modern Languages“) převzaly v jednotlivých členských státech renomované univerzity a jazykové školy, které zabezpečují vypracování jazykových testů (pro vlastní jazyk) a vyhodnocení zkušebních materiálů. V souladu se zásadami stanovenými v rámci standardizace je možné jazykové zkoušky ECL složit z těchto jazyků: z angličtiny, němčiny, italštiny, španělštiny, francouzštiny, slovenštiny, polštiny, maďarštiny, češtiny, bulharštiny, rumunštiny, ruštiny, chorvatštiny a srbštiny. Experti v současné době pracují na rozšíření standardů ECL zkoušek také na ostatní úřední jazyky EU.

The international ECL examination system (European Consortium for the Certificate of Attainment in Modern Languages.) and Czech language

Key words: language exam, standardized test-system, language testing

In my presentation I intend to introduce ECL language exam which among other exam languages was developed for Czech language as well. The abbreviation (ECL) stands for European Consortium for the Certificate of Attainment in Modern Languages. The international ECL examination system provides a standardized test-system customized to the languages of the EU member states and the EU candidate countries. The test-system is based on the recommendations of the Common European Framework of Reference (CEFR) and is operated by the European Consortium for the Certificate of Attainment in Modern Languages (ECL). The ECL is an association of institutions representing European languages.

The ECL examination system was developed by an international team of language testing experts, between 1983–92. Since 1999 the International Centre of the ECL Exams operates at the Foreign Language Secretariat, at the University of Pécs, Hungary.

The ECL language examination system offers monolingual tests. It is designed to test the candidates'

oral and written skills in various everyday situations as well as in professional/work-related and personal/private situations. As part of the ECL testing four skills are tested: oral communication, listening comprehension, written communication and reading comprehension. The development of tests in all 15 languages is subject to strict quality standards to ensure that the various tests are reliable, valid and comparable.

An ECL exam can be taken in the following languages: Bulgarian, Croatian, Czech, English, French, German, Hebrew, Hungarian, Italian, Spanish, Polish, Romanian, Russian, Serbian, and Slovak. The ECL language exam can be taken on four levels and it measures primarily the communicative language competences of candidates. The requirements at the different levels are adapted to the recommendations of the Common European Framework: A2–Waystage, B1–Threshold, B2– Vantage and C1–Effective Operational Proficiency.

The peculiarity of the ECL testing is that it does not include grammar tests or translation tasks. The structure of the test is the same on all four levels. The oral exam consists of two parts in which “oral communication” and “listening” skills are assessed. As part of the written part of the examination “written communication” and “reading comprehension” skills are tested. Each skill is tested by two tasks.

Dr. Rozália Somogyi-Jakab medailon - vyžádáno

Škodová, Svatava

Katedra českého jazyka a literatury Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická, Technická univerzita v Liberci

svatava.skodova@tul.cz

Vyjadřování komunikační funkce omluvy a návrhu v mezijazyce ukrajinských mluvčích češtiny (sekce Čeština z druhé strany)

Klíčová slova: čeština, mezijazyk, komunikační funkce, žádost, prosba, omluva

Cílem příspěvku je představit výsledky studie zachycující vyjadřování dvou komunikačních funkcí (KF) – omluvy a žádosti ve formálních dopisech. Analyzovaný materiál pochází z písemné zkoušky češtiny pro cizince na úrovni A1, zahrnuje pouze mluvčí s ukrajinštinou jako mateřským jazykem. Rozsah zkoumaného materiálu je 141 dopisů ukrajinských rodilých mluvčích o průměrném rozsahu 20 slov, celkem 1 380 slov. Pro porovnání způsobů vyjadřování daných KF jsme použili srovnávací vzorek 20 rodilých mluvčích, jimž byl zadán stejný úkol, jako respondentům zkoušky, rozsah srovnávacího vzorku je 20 dopisů, celkem 963 slov. Specifickými výzkumnými otázkami je (1) zmapovat jazykové prostředky užívané nerodilými mluvčími pro vyjádření daných KF, (2) analyzovat jejich užití, (3) porovnat dané výsledky s vyjadřováním daných KF rodilými mluvčími a (4) stanovit shody a odchylky v KF v mezijazyce ukrajinských uživatelů češtiny.

The goal of the paper is to present analysis of a personal apology letter with formal features written by Ukrainian examinees during the Examination of the Czech Language for Permanent Residence in the Czech Republic. The study does not present a complex analysis of the letters, but it concentrates on selected linguistic phenomena tied up to the functions of an apology and proposal. Our analysis is based on the total amount of 141 letters originating in the Ukrainian speakers and the comparative sample of 20 letters originating in the Czech native speakers.

Mgr. Svatava Škodová, Ph.D., působí na Technické univerzitě v Liberci. Titul doktora filologie získala v ÚČJTK FF UK v oboru český jazyk. Ve své odborné i pedagogické činnosti se zaměřuje na gramatiku češtiny, a to z pohledu češtiny jako prvního i cílového jazyka. Podílela se na vzniku početných materiálů a učebnic češtiny pro cizince, je autorkou ucelené řady učebnic pro žáky cizince na ZŠ. Je spoluautorkou žakovského korpusu pro češtinu CzeSL. Koordinuje tým připravujícího zkoušku z češtiny na A1 pro trvalý pobyt.

Wachsmuthová, Petra

Centrum jazykového vzdělávání Masarykovy univerzity

petra.wachsmuthova@econ.muni.cz

Aktivizace studentů ve výuce češtiny jako cizího jazyka (workshop)

Klíčová slova: čeština pro cizince, vyučovací metody, aktivity

Studenti se rádi učí, pokud je výuka baví. Různým učebním stylům studentů však vyhovují různé výukové metody a studentům bychom tedy měli nabídnout aktivity, které jsou rozmanité a odpovídají jejich potřebám. Takové aktivity můžeme využít k mnoha účelům – k procvičování a opakování gramatiky a slovní zásoby nebo k rozvoji mluvení i psaní. Cílem tohoto workshopu je seznámit účastníky s metodami, které pomohou zpestřit jazykovou výuku.

Students enjoy learning if it is fun. As students have different learning styles, requiring different teaching styles, the teacher should be able to offer a range of classroom activities to meet the students' needs. The aim of this workshop is to introduce participants to classroom activities that can make lessons more engaging for students.

Mgr. Petra Wachsmuthová vystudovala češtinu a angličtinu na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Výuce češtiny pro cizince se věnuje od roku 2004. Od roku 2007 vyučuje angličtinu na Ekonomicko-správní fakultě MU a od roku 2014 také češtinu pro cizince na Lékařské fakultě MU.